

KRIS SPIROU

PUT U DEJTON
U POTRAZI ZA MIROM

DNEVNIK JEDANAESTOG SRBINA – ISTINITA PRIČA

II tom

BEOGRAD jun 2021.

46.

Subota, 8. juli 1995.

Uzeo sam par slobodnih dana kako bih proveo neko vreme sa rođacima u rodnom selu. U četvrtak 6. jula posle podne javio se ambasador Milutinović, sa pitanjem mogu li da otputujem u Beograd „što je pre moguće” kako bih se sastao sa predsednikom Miloševićem.

Vratio sam se u Atinu, a kasno sinoć, 7. jula, stigao sam u Beograd. Sada sam u Titovoj vili. Ambasador Milutinović ovoga puta nije doputovao sa mnom. Kada sam odlazio iz Atine ambasador mi je rekao da očekujem telefonski poziv predsednika Miloševića u vili u subotu ujutru.

U 8.15 ujutru dok sam sedao da doručujem, Stanko, domaćin vile, uručio mi je cedulju na kojoj je pisalo „Predsednik Milošević dolazi u 9.30”. Niko me o tome nije sinoć obavestio.

Sto je bio postavljen za dve osobe. Doručak sa predsednikom Miloševićem, pomislih. Naručio sam šolju čaja od kamilice i rešio da, dok čekam, zabeležim neku misao o trenutnoj situaciji u regionu kako je ja vidim.

„Na osnovu skorašnjih članaka u štampi koje sam pročitao i razgovora sa Džimom Gejnsom i Kerstenem Prejgerom, autorima velikog članka o predsedniku Miloševiću za časopis Tajm, izgleda da globalni antimiloševićevski lobi menja strategiju.

Do sada su koristili granične presteupe, optužbe za etničko čišćenje i zaključke o srpskom teritorijalnom širenju kako bi održali i razvijali negativni imidž Slobodana Miloševića. Sada kada je predsednik Milošević dokazao, a Ujedinjene nacije potvrdile, da nije bilo prekršaja na granici između Srbije i Bosne, da nikakvo oružje nije iz Jugoslavije – Srbije doturano vojsci bosanskih Srba, da nema nikakve podrške liderima bosanskih Srba od Srbije niti vojnog učešća Srbije bilo gde na teritoriji bivše Jugoslavije (niti bilo gde drugde, uzgred budi rečeno), sada nemački, turski i saudijski belosvetki lobisti kreiraju novu neosnovanu optužujuću koncepciju protiv Srbije i predsednika Miloševića.

Taj gnusni antisrpski, antimiloševićevski lobi sada tvrdi, bez trunke dokaza, da predsednik Milošević obezbeđuje tehnološku vojnu podršku i to i vojsci krajiških Srba i vojsci bosanskih Srba.

Prvi članak, koji iznosi ove neosnovane zaključke, pojavio se u izdanju *Internešenel herald tribjuna* pod naslovom „Oficiri kažu da obaranje F-16 pokazuje stvarnu strategiju Srbije”. Autor članka je Džon Pomfret iz Vašington posta.

U ovom članku nisu korišćena imena niti su navođeni određeni izvori.

Uobičajena nemačka propagandna taktika. „Zvaničnici kažu”. „Zapadni zvaničnici i vojni oficiri rekli su”. Ili „Zapadni zvaničnici i vojni oficiri izražavaju sumnje u Miloševićevu tvrdnju da je u avgustu presekao pružanje vojne pomoći bosanskim Srbima”. To su samo neke od fraza kojima se gradi optužnica u Pomfretovom članku. Ista taktika bez pokrića, novi ugao!

Pomfretov članak je, naravno, izašao samo par dana pre nego što Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija treba da odluči o produžetku mini suspenzije sankcija prema Srbiji – Jugoslaviji.

Tim časopisa *Tajm* koji radi na ekskluzivnoj reportaži o predsedniku Miloševiću, koristeći optužbe iz neimenovanih izvora u Pomfretovom članku kao osnovu, sada traži od predsednika Miloševića odgovore na ove nove optužbe i zaključke.

Kako je moguće, pitam se ja, da je u redu da Turska bosanskim muslimanima isporučuje sve nemačko oružje koje im je potrebno da bi ubijali svoje srpske zemljake? Kako to da je u redu kada Nemačka snabdeva fašističke ubice u hrvatskoj vojsci svim mogućim naoružanjem za masakriranje i sakaćenje hiljada srpskih civila u Hrvatskoj? Kako to da je okej to što Turska ilegalno snabdeva bosanskomuslimanske džihadiste nemačkim oružjem kako bi ubijali hrišćane Srbe i hrišćane Hrvate u Bosni? Kako je moguće da je ispravno i okej to što bivši američki oficiri obučavaju bosanskomuslimanske džihadiste da ubijaju bosanske Srbe? Sve su to kršenja međunarodnih zakona i međunarodnih sankcija. A da Srbi iz Hrvatske i Srbi iz Bosne primaju obuku iz protivvazdušne odbrane i zaštitnu vojnu opremu kako bi se branili od bombardovanja s neprijateljske strane, to je prekršaj i to je nelegalno? Ko ono beše rekao da je sila uvek u pravu? Ko? Nemačka nevidljiva propagandna mašina, eto ko! K.S.”

U svojim vestima iz sveta u 9 sati ujutru *Si-En-En* je javio da je „na helikopter u kojem je bio Karl Bilt otvorena vatra kada je leteo iz Bosne za Hrvatsku”, te da „Bilt nije povređen”. Bože, nadam se da će Bilt i njegovi sponzori uvideti da je na pomolu ljudska katastrofa u Bosni i Hrvatskoj. U Bosni zasigurno! I to vrlo uskoro.

U 9.50 stigao je predsednik Milošević. Peca, čovek iz obezbeđenja koji mi je dodeljen, me beše obavestio da predsednik Milošević „kasni”.

„Dobro jutro Kris, dobri moj druže. Dobro došao nazad u Beograd”, rekao je predsednik Milošević.

„Kako ste, gospodine predsedniče?” pitao sam.

„Dobro sam, Kris, ali sam jako umoran”, rekao je predsednik Milošević.

Predsednik Milošević je predložio da sednemo napolje „na balkon”. Dok smo stupali na balkon, predsednik Milošević me je pitao: „Jesi li doručkovao, Kris?”

„Nisam, gospodine predsedniče. Čekao sam Vas”, rekao sam.

„Pa, hajde onda da doručkujemo”, rekao je predsednik Milošević.

S leva na desno: Kris Spirou, predsednik Milošević (fotografisao „Stanko”)

„Gospodine predsedniče, jeste li čuli? Pucalo se na Biltov helikopter u preletu iz Bosne u Hrvatsku”, rekao sam predsedniku Miloševiću.

„To je stara vest, Kris. Bilt je jutros otišao iz Beograda. Nije mu ništa. Na Biltu su pucali muslimani sa planine Igman. Rekao sam Biltu da ne putuje tom trasom. Rekao sam mu da će muslimani pucati. Srbi neće, ali muslimani hoće, rekao sam Biltu. I upravo se to dogodilo, kazao mi je Bilt”, rekao je predsednik Milošević.

„Kako napreduju Vaši razgovori sa Biltom, gospodine predsedniče?” pitao sam.

„Okej. Bilt je bistar, i stvarno je dobro povezan. Ali ‘ajde da o Biltu pričamo malo kasnije”, rekao je predsednik Milošević.

„Kris, pozvao sam te da me posetiš zato što moraš da mi saznaš nešto što mi je jako važno? Da li je američka Vlada ozbiljna u nameri da postigne sporazum za mir, ili traćimo vreme? Uskoro moram da donesem neke jako važne odluke. Moram da znam njihove planove.

Imam neosporive informacije, vrlo precizne i tačne, o tome da ambasadorica Olbrajt, Entoni Lejk, Lorens Iglberger i bivši ambasador Voren Cimerman međusobno razgovaraju i upoređuju stanovišta o meni i mojim namerama u vezi sa mirovnim sporazumom.

Imam ovde obaveštajni izveštaj na tri strane o ovo četvoro ljudi. Ako to četvoro predvode Američku spoljnu politiku za Jugoslaviju i Srbiju, onda nema smisla nastaviti razgovore. Moram da napravim za svoju zemlju alternativni plan za suočavanje sa krizom u regionu. Ne možemo da dozvolimo da balkanska kriza

bude talac američkih predsedničkih izbora 1996. Kris, moraš da mi pomogneš da utvrdim prave namere pregovarača. Sada je vrlo kritičan period", rekao je predsednik Milošević.

„Gospodine predsedniče, ako me pitate da li je moguće da se Medlin Olbrajt, Lorens Iglberger, Entoni Lejk i Voren Cimerman sastaju pojedinačno ili kolektivno i da telefonom razgovaraju o Slobodanu Miloševiću, Srbiji, Jugoslaviji, Bosni ili Hrvatskoj, ja bih rekao da jeste i da se možda to događa i upravo ovog trenutka.

Ali, verujem da Vi to morate da sagledate iz drugog ugla. Dakle: zašto bi ovo četvoro ljudi bili zainteresovani da otkriju stvarne namere Slobodana Miloševića po pitanju mirovnog sporazuma za bivšu Jugoslaviju? Zašto?

Kao što znate, Olbrajtova, Cimerman i Iglberger imaju lična iskustva sa Srbijom i sa Slobodanom Miloševićem. Za početak, Medlin Olbrajt je živela u Srbiji. Iglberger i Cimerman bili su američki ambasadori u Jugoslaviji. Iz različitih razloga, svo troje su otvoreni antisrpski, antimiloševićevski advokati. Do izvesne mere, svako od njih ima i imaće i dalje uticaj na mišljenje Entoni Lejka o Miloševiću i Srbiji. Ali ciljevi su im različiti, i rade u pravcu različitih ishoda. A to je ono što će opredeliti kako će svako od njih postupiti ili reagovati na odluke koje ćete Vi narednih dana doneti.

Iglberger i Cimerman rade za republikanske lidere u Kongresu i lobiste koji predstavljaju Nemačku, Tursku i Saudijsku Arabiju u SAD, rade za njih ili ih i savetuju, podržavaju. Potpuno je irelevantno da li su zvanično na njihovom platnom spisku. Ono što je bitno jeste njihova politika, strategija i planovi za bivšu Jugoslaviju.

Cimermanov i Iglbergerov cilj je da se konflikti u Bosni i Hrvatskoj nastave, i da se izazove njihova eskalacija do onog nivoa intenziteta i brutalnosti, koji bi primorao predsednika Klintona da izvede na teren američke borbene snage. Što bi značilo, republikanci bi 1996. imali predsednika po svom ukusu.

To bi takođe značilo da bi Nemačka dobila parče Jugoslavije za sopstvene strateške potrebe. A Turska bi dobila parče sunitskog, muslimanskog Otomanskog carstva nazad, u formi bosanskomuslimanske nacije u sred Balkana. Što bi na kraju poslužilo kao osnova za otomansku, sunitsku muslimansku platformu ujedinjenja, o kojoj Turci i Saudijci sanjaju dugo godina.

Ali, gospodine predsedniče, Medlin Olbrajt ne bi bila državni sekretar pod republikanskim predsednikom. Niti bi Entoni Lejk bio njegov savetnik za bezbednost. Što znači da Bil Klinton mora biti ponovo izabran 1996. A to sigurno neće biti ako Balkan bude u plamenu, i ako se američki vojnici budu vraćali kući u sanducima. To znači da su lični i profesionalni ciljevi Olbrajtove i Lejka, direktno vezani za političko preživljavanje predsednika Klintona.

Vaši, i interesi i budućnost Vaše zemlje direktno su vezani samo za sveobuhvatni mirovni sporazum za bivšu Jugoslaviju. Slobodan Milošević i Srbija nemaju budućnost u ratu. To ste mi hiljadu puta rekli. A ja sam to isto rekao ljudima

predsednika Klintonu u vezi sa njegovom političkom budućnošću. Ni predsednikovanje Bila Klintonu nema budućnost u ratu. Izvesno ne u ratu na Balkanu.

U najkraćem, niti Vi ni predsednik Klinton ne bi trebalo da razmišljate ni o čemu drugom nego kako da stvorite sveobuhvatni mirovni sporazum, kojim će biti okončani ratovi u Bosni i Hrvatskoj i vraćen mir i stabilnost u region Balkana. Održivi mirovni sporazum.

Mirovni sporazum za Balkan, međutim, bez potpisa predsednika Klintonu i predsednika Miloševića i njihove pune opredeljenosti za njegovu primenu, bez obzira na to ko o njemu pregovara, da li je to Bilt, Frejžer, Holbruk ili Papa, vredeće manje od papira na kojem je napisan.

Ja nemam sumnje u to. Ni najmanje ne sumnjam da su svi u Vladi Sjedinjenih Država, od predsednika Klintonu naniže, uvereni da je Slobodan Milošević jedini politički lider na Balkanu koji je potpuno posvećen miru, i koji im može biti partner u postizanju mirnog rešenja konflikata u regionu. Što je još važnije, oni znaju da Srbija ima političku volju i vojnu snagu da ispuni svaku obavezu koju prihvati mirovnim sporazumom.

Iglberger i Cimerman takođe to znaju i u to su uvereni. Jedina razlika je u tome što oni ne žele da Vi i predsednik Klinton potpišete sveobuhvatni mirovni sporazum. Zato Iglberger, Cimerman i njihov antisrpski antimiloševićevski lobi grozničavo rade na tome da spreče Slobodana Miloševića i Sjedinjene Države da zajedno postignu mirovni sporazum za Bosnu i Hrvatsku.

Lejk i Olbrajtova bi takođe trebalo grozničavo da rade na formulisanju sveobuhvatnog mirovnog sporazuma koji bi stavio tačku na ratove. Problem je u tome što oni smatraju da mirovni sporazum koji bi predložile SAD, mora da uzme u obzir političke interese republikanskih lidera u Kongresu i strateške interese Nemačke i Turske. Što znači da svi oni rade na tome da Vaša uloga bude svedena na nivo direktnog učesnika u konfliktima, umesto legitimnog partnera u uspostavljanju mira. Oni hoće da Vi budete viđeni kao saučesnik u zaveri na neki način. Tako mogu da opravdaju sankcije koje su uveli Vašoj zemlji.

Pošto nisu mogli da sprovedu taj budalasti koncept, i da odgovore na zahteve ovih interesa, Lejk i Olbrajtova su odlučili da prebace loptu Evropljanima i Karlu Biltu da vode mirovne pregovore. A to je ćorav posao. Prebacili su loptu Evropljanima i odlučili da dočekaju katastrofu na terenu u Bosni koju ste predvideli, a možda čak i u Hrvatskoj, pa da onda od Vas zatraže pomoć za postizanje mira.

Prema tome, gospodine predsedniče, ja savetujem da čekate. Čekajte da se dogodi katastrofa kojoj oni kumuju. Nemojte da pravite alternativne planove za svoju zemlju. Nikakve. Mirovni sporazum ili ništa, za to ste se borili i pregovarali. Zadržite kurs na kojem ste. Konačno smo uspeli da amerikanizujemo mirovni proces, ma koliko nesavršen. To znači, ako se ne uključite vojno u građanske ratove, Klinton neće biti prisiljen da na Vas krene borbenim snagama, što bi, ako bi se dogodilo, dovelo do poraza za obojicu.

Ako se strpíte i sačekate trenutak kada im budete stvarno potrebni kao legitimni partner za mir, i ako nastavite da pregovarate časno i pošteno kao što ste pregovarali sa Frejžerom, i sa Biltom, kada se katastrofa na terenu u Bosni dogodi, a dogodiće se uskoro, svi Klintonovi ljudi, od Entoni Lejka preko Ričarda Holbruka pa naniže, tražiće Vas da im pomognete. Dakle, ponovo ću reći, držite nagradu za trud na oku. A nagrada je mir”, rekao sam predsedniku Miloševiću.

Na osnovu njegovog držanja i izraza lica mogao sam da vidim da se predsednik Milošević vratio sa stranputice u misaonom procesu na koju ga je naveo obaveštajni izveštaj.

„Kris, dobri moj prijatelju. Ti vrlo jasno sagledavaš stvari, i imaš prirodan dar da iskristališeš i formulišeš ključne tačke u razgovoru. Slažem se sa tobom. Moramo da držimo cilj na oku. A nagrada je mir. I to je ono što moramo da postignemo. Mir. Ništa drugo nema nikakvu budućnost. Ali moram da ti kažem, oni upadaju pravo u zamku rukovodstva sa Pala o kojoj sam ti govorio. U Bosni je na pomolu katastrofa, i to jako brzo. A ja sam im svima poslao poruku, da ne očekuju ništa od mene i Srbije, osim učešća u mirovnim naporima. Nijednog srpskog vojnika nećemo žrtvovati niti ijedan metak u podršku ili odbranu njihovog bezumnog samoubilačkog ponašanja. Mir, Kris. Ništa drugo nema budućnost”, rekao je predsednik Milošević.

A onda je predsednik Milošević uradio nešto što je ranije radio sa mnogima drugima u mom prisustvu, ali nikada sa mnom nasamo. Telefonom je nešto rekao na srpskom, i stigao je poslužavnik sa pićem.

„Kris, družé moj, predlažem da popijemo po čašicu dobre srpske rakije pravljene od voća. Da popijemo za mir”, rekao je predsednik Milošević.

„Za mir, gospodine predsedniče. Rado ću popiti u to ime”, rekao sam.

Kažem da predsednik Milošević nikada pre ovo nije uradio, a to je zato što zna da sam ja slab kada se radi o piću. Ja popijem jednu ili dve čaše vina za večerom, a i to tek ponekad.

„Sada možemo da razgovaramo o gospodinu Biltu, Kris. Kao što rekoh, Bilt je pametan. On je taj svetlokosi dečak ispred desničarskih političara Evrope. Oni žele ponovo da ga vide kao premijera Švedske. Mejdžor, Širak i Kol su svi njegovi prijatelji. On sa njima razgovara direktno. A iz toga vidim da ima i punu podršku Amerikanaca.

Sledećeg petka se ponovo sastajem sa Biltom, 14. jula. Bilt nam je rekao da će se ove nedelje sastati sa Holbrukom i ostalima u Evropi, da bi ih izvestio o razvoju stvari i da će se vratiti da nastavimo razgovore”, rekao je predsednik Milošević.

„Gospodine predsedniče, više nego jednom prilikom me je ambasador Frejžer zamolio da Vam prenesem poruku da je potrebno da nastavite razgovore sa Biltom. A oni, Amerikanci, će se brzo vratiti, rekao je Frejžer. Možda osećaju, ili imaju obaveštajne informacije, da su obe strane u Bosni na ivici da na terenu izazovu katastrofu. Siguran sam da znaju da bosanskomuslimanski džihadisti

koriste takozvane bezbedne zone Ujedinjenih nacija kao baze za pljačku i napade na bosanskosrpske civile, sa kojih se onda vrata i sakriju u bezbednim zonama kao ratne izbeglice. A sigurno znaju da Karadžić zna šta se dešava i da samo čeka pravi trenutak da ih napadne i samelje.

Ako takve informacije nisu dobili od svojih obaveštajnih službi od Vas i mene izvesno jesu. Ja sam rekao ambasadoru Frejžeru. Rekao sam kongresmenu Ričardsonu. Rekao sam kongresmenu Moranu. Rekao sam kongresmenu Patriku Kenediju. Rekao sam ambasadori Olbrajt. A rekao sam i Sendiju Veršbauu u Agenciji za nacionalnu bezbednost u Beloj kući. I svi oni znaju da je sve što sam rekao poruka od Vas. Kada jedna od tih takozvanih bezbednih zona UN bude zbrisana, neće moći da kažu da nisu upozoreni. A to će se dogoditi! Vi ste to mnogo puta rekli. Nažalost, nakon što se dogodi, nemački lobi i njihovi saradnici će, umesto da budu okrivljeni za katastrofu, tražiti način da krivicu za to svala na Vas, na Vašu vojsku, na Ujedinjene nacije i na Sjedinjene Države”, rekao sam predsedniku Miloševiću.

„Kris, ti znaš da ću ja sprovesti sporazum koji postignem u potpunosti. Moramo da izađemo iz ovog haosa i da krenemo put tržišne ekonomije. Cimerman, Iglberger i ostali u nemačkom lobiju tvrde da ja hoću da vratim komunizam u Jugoslaviju. Ranije sam bio okrivljavan da podržavam kapitalizam. Sada me okrivljavaju za podršku komunizmu. Oni su samo propagandisti, budale, i to je to”, rekao je predsednik Milošević.

„Gospodine predsedniče, svi oni rade na tome da potpuno unište Jugoslaviju i da stvore fundamentalističku muslimansku državu u srcu Balkana. Uz fašiste u Tuđmanovoj Hrvatskoj, imate savršenu formulu za nestabilnost i večni rat na Balkanu”, rekao sam predsedniku Miloševiću.

„Kris, hoću da ovo zabeležiš, i za tebe, da pamtiš da sam ti ja to rekao. Kada se rat u Bosni završi, oni koje će muslimani kriviti za eskalaciju rata i katastrofu na terenu u Bosni biće Amerikanci. Do toga možda dođe i pre kraja rata. Poznajem ja muslimane Alije Izetbegovića. Opravdavaće se i tvrdiće da su ih Amerikanci pritiskali da prave ludosti koje su pravili. Izetbegović će tvrditi da su ga Amerikanci prevarom naveli da uđe u rat. Amerikanci su krivi za sve, tvrdiće Izetbegović. Poznajem ja Izetbegovića previše dobro.

Muslimanski lideri će nam govoriti da su hteli da sarađuju sa nama, ali su ih Amerikanci naveli da rade to što su radili. Kažem ti, Nemačka će im dati taj savet. Okrivite Amerikance za sve. To je u njihovom interesu. Seti se, Silajdžić je to rekao kada je pre par nedelja posetio Belu kuću. Rekao je da je propust Amerike da ukine embargo na naoružanje njegovoj zemlji prouzrokovao genocid nad njegovim narodom.

Bosanski muslimanski fundamentalisti uništiće imidž Amerike pred muslimanskim svetom. Samo čekaj, videćeš. Amerika će biti kriva za sve. Kada posle rata Izetbegović bude morao da odgovara za svoje postupke pred narodom Bosne, okrivitiće Ameriku. Predobro ja poznajem Izetbegovića”, rekao je predsednik Milošević.